

Du er enten inde eller ude

Et af Vagttårns Organisationens specialer er den kategoriske tænkning: der er kun en måde at sige, skrive og forstå tingene på

KOMMENTAR

AF CYRIL LYKKEBO-MALKA

D. 11. april 1996 tager Jørgen Larsen til genmæle og kommenterer de forskellige artikler omhandlende Jehovas Vidner bragt i Kristeligt Dagblad i den seneste tid. Min indbefattet.

Før jeg kommer til sagens kerne, må jeg gøre opmærksom på et par ting. Det første er, at jeg ikke er psykolog, som Jørgen Larsen skriver, men psykoanalytiker, som det står angivet for neden af mit indlæg. Og for det andet er jeg ikke, og har aldrig været medlem af foreningen »Støttegruppen For Tidligere Jehovas Vidner«, som Jørgen Larsen antyder.

Min forskning er indenfor psykologien i nyreligiøsitet som helhed, (bl.a.!) og vi kan blive enige om, at Vagttårns Organisation er en del af den.

Mit virke er udenfor Støttegruppen. Dog er det rigtigt, at jeg har kontakt med forskellige foreninger indenfor nyreligiøsitet både her og i udlandet. Men Støttegruppen er altså ikke en af dem.

Derfor er mit formål ikke at kritisere Jehovas Vidner, som Jørgen Larsen skriver. Mit formål er at kende Jehovas Vidners psyke så nøjagtig som muligt. Da Vagttårns Organisationens lære altid er i bevægelse, er det ret vigtigt at vide, hvad der foregår på hvilke tidspunkter. Hvornår har man arbejdet hårdest på at fastholde medlemmerne? Hvornår begyndte man at ændre på den eller den dato eller beregning? Således at jeg har en fornuftig pejling på, hvad der foregår hvornår og

hvilke påvirkning dette kan have haft på de mennesker, der kommer til mig for at søge hjælp. Og min interesse for Vagttårns Organisation er udelukkende i relation til mit arbejde.

Jeg samarbejder med diverse psykologer, psykiatere o.a. specielt i udlandet, og jeg tilvejebringer den viden, der er tilgængelig både fra Vagttårns Organisation og kritikere, og formidler den videre knyttet i forhold til de psykologiske betragtninger. Og ind i mellem, bliver det så til et debatindlæg eller et interview.

Når det nu er sagt, vil jeg gerne komme med et par betragtninger omkring argumentationen, og jeg vil som udgangspunkt tage den del af Jørgen Larsens indlæg, som har at gøre med mit indlæg.

Denne betragtning skal ses som et generelt eksempel, med den konkrete sag som udgangspunkt, og ingenlunde som et personligt angreb på hverken Jørgen Larsen eller andre.

I mit debatindlæg påpeger jeg: 1. at Jehovas Vidner stadig kan nægte at udføre tjeneste i de lande, hvor det er tilladt, samt 2. at man nu kan udføre civiltjeneste, som indtil nu var en umulighed... Mange Jehovas Vidner er blevet mishandlet, frataget rettigheder osv. for at have nægtet at udføre civiltjeneste.

Den mulighed er nu åbnet, idet at det er blevet til et samvittighedsspørgsmål... Og det bekræftes i Jørgen Larsens indlæg... Hvori består så forståelsesforskellen?

Den består i, at man fra Vagttårns Organisationens side helst vil have at der står:

Man kan nu blive tvunget i »civiltjeneste«.

Forskellen er sådan set ikke indlysende for os andre. Men den er vigtig for Vagttårns Organisation, da det så betyder, at der ikke er sket nogen større ændring i deres lære.

Det, som rent faktisk påpeges her er: Vi er de eneste, som siger sandheden. Alle andre lyver eller tager fejl; hør ikke på dem.

Vi ser her et af Vagttårns Organisationens specialer, som i den kognitive psykologi kaldes kategorisk tænkning. Dvs. at der kun er en måde at sige, skrive og forstå tingene på. Alle andre måder er forkerte. Der er mange forkerte måder, men kun en rigtig måde at lave næsten alt på! Der er grundlæggende to slags mennesker: gode og onde, og det fører til en generelt meget dømmende holdning overfor omverdenen. En holdning, som desværre mange Jehovas Vidner har.

Det har de hverken, fordi de er specielt dømmende, onde eller negative. Men ganske enkelt fordi det er et tankemønster de bliver præget med fra barnsben af. Den kategoriske tænkning er typisk for teenagere. Det er i den alder, hvor de unge skal finde deres identitet, udrede hvor de befinder sig, hvem er med dem, hvem er i mod dem...

Og dette tankemønster bliver holdt i ave og kontrolleret ganske umærkeligt men uhyre virkningsfuldt af de forskellige udsagn og læresætninger, der bliver gentaget gang på gang ved vidnernes møder, sammenkomster og i deres litteratur.

Derfor er der en sandhed,

resten er forkert, enten er du inde (Jehovas Vidne) og god, eller også er du ude (udstødt - frafalden eller verdslig) og ond. Og derfor er der kun en måde at formidle nyheder på for et vidne, og det er på lige præcis den måde som Vagttårns Organisation gør det på.

Det betyder ikke, at et Jehovas Vidne er ensopret. Men det betyder, at der kun er én formulering, som når det ønskede mål, resten vil forkastes som ugyldigt eller forfejle målet. I værste fald, vil det fremkalde angst.

Det der så bliver gjort her, i Jørgen Larsens kommentar, er at flytte centrum væk fra argumentationen. I og med at det centrale ikke længere er det, at det nu er tilladt for vidnerne at udføre civiltjeneste, hvilket således betyder at nogle vidner altså er blevet fanget og dømt for intet.

Mit punkt nr. 3 er så den betragtning om, at der nu åbnes en mulighed for, hvis det behøves på et senere tidspunkt, at udføre tvunget uniformeret tjeneste. Og det punkt vil jeg gerne fastholde. Med ændringen i forståelsen af hvad civiltjeneste betyder for krigsmaskineriet, vil det blive nemmere for Vagttårns Organisation senere hen, hvis behovet melder sig, at kunne tillade uniformeret tjeneste (måske med udeladelse af visse krigshandlinger) i de lande, hvor man ikke har muligheden for civiltjeneste. Og det er rigtigt... Kun fremtiden vil give os svar på det, men jeg holder på, at den ændring kommer inden Harmagedon!

Men her igen, i Jørgen Larsens artikel bliver der lagt vægt på, at i det nummer af Vagttårnet er det kun vid-

nernes holdning til den civile tjeneste, der behandles... Og det er sådan set rigtig nok... Det er der vægten lægges.

Endnu en gang bliver argumentationens centrum bliver flyttet. Og er endnu et eksempel på kategorisk tænkning.

Det er helt afgjort et af de største problemer Jehovas Vidner trækkes med. Det er det, som kan gøre dem svære at nå via den almindelige presse. Hvis jeg havde villet formulere min artikel for et Jehovas Vidne, skulle jeg have formuleret den helt anderledes for at nå dem: deres tankemønster er helt anderledes.

Det problem kan mange tidligere Jehovas Vidner også have længe efter de har forladt Organisation, og enkelte slipper aldrig af med dette tankemønster igen. For at kunne nå dem, skal man nærmest bruge en slags »trylleformular«; en sprogkode. Det kræver øvelse, og kendskab til deres tænkning og teologi, og det er derfor ikke altid, at det lykkes lige godt. Også hos tidligere vidner er det ofte kun »sandheden«, som virker. Kategorisk tænkning om igen, bare denne gang med omvendt fortegn.

Endelig påpeger Jørgen Larsen i sit indlæg, at den ændring som bliver behandlet, skyldes at vidnerne spredes til flere lande, og at der derfor er behov for denne afklaring... Her er vi for så vidt enige. Blot mener jeg at der er taler om markedsføring.

Men det er måske bare et spørgsmål ordkløveri...

Cybil Lykkebo-Malka,
psykoanalytiker,
Sønderdalen 30, Odense.